

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ
МНОГОЛИКИЯТ БРЕДЪРИ

chitanka.info

Твърде често е цитирана — почти във всеки предговор за Рей Бредбъри — тази негова мисъл:

„Баща ми е Жул Верн. Хърбърт Уелс е мъдрият ми чичо. Едгар Алън По е братовчедът ми с крила на прилеп, когото държим в таванската стаичка. Флаш Гордън и Бък Роджърс са ми братя и приятели. Това е моето потекло. Като се прибави естествено и фактът, че Мери Улстънкرافт, авторката на «Франкенщайн», ми е майка.“

Колкото и да е повтаряна, мисълта си заслужава да се повтори. Но не за да последват размисли около литературното родословно дърво на Бредбъри, а за да се подсказе удивителната многостранност на неговата фантастика. Тя тръгва от нежно-романтичните фантастични приказки, минава през тъжните марсиански сказания, през суровите и жестоки космически истории, стига до сумрачните страшни видения, сякаш идващи от Апокалипсиса. Многообразието на Бредбъри стъписва. То е не само настроение, а теми, образи, философски заряд.

Читателят вече е разбрал — този сборник има точно такова намерение: да представи многоликия Бредбъри. Поне в известна степен. И с амбицията в сборника да намерят място по-малко от превежданите вече у нас разкази.

В единия полюс тук са фантастичните приказки като „Ягодово прозорче“, „Драконът“, „Смъртта и девойката“, „Арфата на залеза“. Впрочем какви „приказки“ са те? Невъзможното в една приказка обикновено е ясно за слушателя, той го приема като условие в играта. У Бредбъри кръгът на невъзможното е странно размит, затова и художественото внушение е различно. Това, което е абсурдно, в някой миг се пропуква, смесва се с реалното, получава неочаквано обяснение и завършек в приказна метафора. Разместили са се пластове на времето („Дракон“) и средновековни рицари виждат наяве чудовището от своите сънища — огнедишащ дракон. Всъщност бъдещето им е изпратило един забързан за някъде влак. Разминават се не само времената, а и вижданията за света. Или странните приказки, в които митологичното докосва суровата действителност („Арфата на залеза“, „Смъртта и девойката“). От това докосване остава само удивление и тъга.

Рей Бредбъри е тъжен писател. Много са редки изблиците на веселие и добродушна ирония („Чудният костюм с цвят на сладолед“).

Нюансът на носталгична тъга почти винаги обагря неговите сюжети. Може да са земни, с герои, които вече са изживели най-хубавото от своите дни („Денят, в който заваля неспирно“), или действието да се разиграва някъде другаде — в Космоса („Златните ябълки на Слънцето“), на непознати планети, в неизбродните джунгли на миналото — навсякъде се прокрадва тъгата. Тя е в сблъсъка с една действителност, която Бредбъри приема по необходимост, но не обича. Нещо повече. Носталгията по едни идеализирани патриархални обществени отношения у него прераства често в отрицание на прогреса. По своему за своето общество той е прав. Нищо добро не може да се очаква от действителност, в която господства ламтежът за печалба, презрението към слабите и в която човешките отношения са деформирани до абсурд.

Диапазонът на отрицанието у Бредбъри е твърде широк. В един такъв сборник не може да не присъства известният „Гръмна гръм“. Това е необикновен разказ — предупреждение за нашите дребни недоглеждания, за пренебрежението към малките неща, което дава храна на насието и фашизма. А деформацията на етиката е неизбежна последица в такова общество.

С малко по-различен философски заряд са марсианските разкази на Бредбъри. Те са добре познати на нашия читател — антирасистки, антивоенни, хуманистични, често изпълнени с мека ирония към нашите човешки слабости. Личи тази тъжна ирония и в „Те бяха смугли и златооки“. Смятаме се за господари на планетите, нали? Само че трябва да извадим думата „покоряваме“ от нашия речник... Тя съвсем не ни подхожда.

Многоликият образ на Бредбъри не би бил пълен без неговите диaboлистични разкази („Случайно да заспиш“, „Вятър“). Ние не можем да приемем техните ирационалистични внушения, но те са интересни поради друго. В тях присъстват човешките отношения и чисто човешките драми, показани вълнуващо, будещи размисъл за поведението на хората в екстремни ситуации.

Нашите читатели навярно познават и биографията, и творческия път на Рей Бредбъри. В „Дървото на вси светии“ („Галактика“ № 23) имаше задълбочен предговор за него. Така че е излишно да се преповтарят някои всеизвестни оценки. А и задачата на сборника е друга.

Но ако читателят, след като затвори последната страница, се замисли за тази многоликост на Рей Бредбъри и съзре зад нея отрицанието на фалшивите ценности на едно фалшиво общество и вярата на писателя в хората, неговия хуманизъм, тогава книгата ще е изпълнила своята роля.

Светослав Славчев

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.